

Mål C-302/23 [Piekiewicz] ⁱ

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

10 maj 2023

Hänskjutande domstol

Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach (Polen)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

28 april 2023

Kärande:

M. J.

Svarande:

C. J.

[utelämnas]

BESLUT

Den 28 april 2023

Sąd Rejonowy Katowice - Wschód w Katowicach, VII Wydział Gospodarczy
(Distriktsdomstolen i Katowice - Katowice Öst, avdelning sju för överklaganden i
handelsrättsliga mål, Polen)

[utelämnas]

efter beaktande av [utelämnas]

inom stängda dörrar

i det mål som anhängiggjorts av M.J.

mot C. J.

ⁱ Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

angående en begäran om verkställighetsförklaring

gällande M.J.:s yrkande om uteslutning av Referendarza Sądownego (rättssekreteraren, Polen)

beslutar att:

I.

med stöd av artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ställa följande fråga till Europeiska unionens domstol:

Ska artikel 2.1 och 2.3 jämförd med artikel 25.1 och 25.2 jämförd med skälen 12, 13, 18, 21, 22 och 49 i ingressen till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr ... [910/2014] av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG (EUT L 257, 2014, s. 73) tolkas så, att en domstol i en medlemsstat är skyldig att godta en inlaga som inges till denna domstol, vilken är undertecknad med en sådan elektronisk underskrift som avses i artikel 3.10 i förordningen, när det i medlemsstatens nationella lagstiftning inte föreskrivs någon möjlighet att inge inlagor till domstolen med hjälp av en elektronisk underskrift på annat sätt än genom ett elektroniskt system?

II. i enlighet med artikel 177 § 3¹ k.p.c. (kodeks postępowania cywilnego) (nedan kallad civilprocesslagen) vilandeförklaras målet till dess att den fråga som anges i punkt I besvaras.

[utelämnas]

MOTIVERING

Begäran om förhandsavgörande

Parter i det nationella målet

a)

Kärande: M. J., [utelämnas]

b)

Svarande: C. J., [utelämnas]

[utelämnas]

I.

Bakgrund, förfarandet och föremålet för talan vid den nationella domstolen

1)

Käranden M.J. är företagare och borgenär till svaranden C. J.

2)

Den 28 november 2022 lämnade käranden in en ansökan till Sąd Rejonowy Katowice - Wschód w Katowicach (Distriktsdomstolen i Katowice - Katowice Öst, Polen) om att en verkställighetsstämpel skulle utfärdas mot svarandens hustru B.J. i syfte att utmäta en fastighet som ingår i makarnas gemensamma tillgångar. Ansökan skickades per e-post till domstolens e-postadress. Ansökan skrevs inte under för hand, utan undertecknades elektroniskt med en betrodd underskrift via den så kallade plattformen ... (elektroniczna platforma usług administracji publicznej) (elektronisk plattform för offentliga förvaltningstjänster). Offentliga organ tillhandahåller tjänster i detta elektroniska system via en enda åtkomstpunkt på internet. Till ansökan bifogade han även en begäran om befrielse från rättegångskostnader.

3)

Den rättssekreterare som prövade ansökan anmodade käranden den 30 december 2022 att avhjälpa vissa formella brister, och anmodade därför käranden att bland annat inkomma med en ifylld officiell blankett jämte egenhändig underskrift (med uppgifter om dennes familjestatus, tillgångar, inkomst och inkomstkällor) inom en vecka från dagen då käranden mottog anmodan, eftersom begäran om befrielse från rättegångskostnader annars skulle avvisas.

4)

Den 21 januari 2023 skickade käranden en redogörelse om hans familjestatus, tillgångar, inkomst och inkomstkällor till domstolens e-postadress. Redogörelsen undertecknades med en betrodd underskrift via plattformen ....

5)

Genom beslut av den 8 februari 2023 avvisade rättssekreteraren kärandens begäran om befrielse från rättegångskostnader av det skäl att en rättelse inte skett i rätt tid, främst på grund av att begäran inte hade undertecknats för hand.

6)

Den 4 mars 2023 skickade käranden en begäran till domstolens e-postadress om att rättssekreteraren skulle uteslutas från att delta i handläggningen, tillsammans med en begäran om att inleda ett disciplinärt förfarande mot denne. Även denna begäran undertecknades elektroniskt med en betrodd underskrift. Till stöd för sin begäran gjorde käranden gällande att det förelåg allvarliga tvivel om rättssekreterarens bristande opartiskhet när denne handlade ärendet. Enligt käranden har rättssekreteraren på ett tydligt sätt åsidosatt unionsrätten då denne

vägrat att godta en inlägga som undertecknats på elektronisk väg och skickats till domstolens e-postadress. Enligt käranden åsidosatte rättssekreteraren bland annat artikel 25.1 och 25.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr [utelämnas] [910/2014] av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG (nedan kallad eIDAS-förordningen).

7)

Enligt käranden var rättssekreteraren inte opartisk vid handläggning av ärendet eftersom denne inte respekterat principen om unionsrättens företräde (som slagits fast i EU-domstolens praxis). Käranden har anfört att ärendet påverkas av Polens politiska situation och av att vissa domare som utsetts av den ifrågasatta Krajowa Rada Sądownictwa (Nationella domstolsrådet, Polen) utövar rättsskipning i den dömande verksamheten. Dessutom har principen om unionsrättens företräde nyligen ifrågasatts i Polen samtidigt som käranden är en politiskt aktiv person. Käranden uppgav därefter att rättssekreteraren hade avvisat ansökan på ett sätt som är rättsstridigt och att denne således gjort en otillåten politisk förklaring.

8)

Käranden anförde att elektroniska underskrifter måste godtas i domstolsförfaranden inom såväl Europeiska unionen som i Polen, eftersom unionsrätten har företräde framför nationella bestämmelser. En elektronisk underskrift får inte förvägras rättslig verkan eller giltighet som bevis vid rättsliga förfaranden enbart på grund av att underskriften har elektronisk form eller inte uppfyller kraven för kvalificerade elektroniska underskrifter, vilket framgår av ordalydelsen i artikel 25.1 i förordningen.

9)

Samtliga inlagor som käranden skickade till domstolens e-postadress skrevs ut och lades in akten av domstolens anställda.

II. Unionsrättsliga bestämmelser som är relevanta för att besvara frågan.

10) [*eIDAS-fördraget*] [*utelämnas*]

Skäl 12: Ett av målen för denna förordning är att undanröja befintliga hinder för den gränsöverskridande användningen av medel för elektronisk identifiering som används i medlemsstaterna för autentisering för åtminstone offentliga tjänster. Denna förordning syftar inte till att ingripa i fråga om elektroniska identitetshanteringssystem och tillhörande infrastrukturer som inrättats i medlemsstaterna. Syftet med denna förordning är att se till att säker elektronisk identifiering och autentisering för åtkomst till gränsöverskridande nättjänster som erbjuds av medlemsstaterna är möjlig.

Skäl 13: Medlemsstaterna bör även fortsättningsvis ha rätt att för elektronisk identifiering använda eller införa medel för åtkomst till nättjänster. De bör även ha möjlighet att själva bestämma om de vill engagera den privata sektorn i tillhandahållandet av dessa medel. Medlemsstaterna bör inte vara skyldiga att anmäla sina system för elektronisk identifiering till kommissionen. Det ankommer på medlemsstaterna att välja om de till kommissionen vill anmäla alla, några eller inga av de elektroniska identifieringssystem som används på nationell nivå för att få åtkomst till åtminstone offentliga nättjänster eller särskilda nättjänster.

Skäl 18: I denna förordning bör det föreskrivas skadeståndsansvar för den anmälade medlemsstaten, den part som utfärdar medlet för elektronisk identifiering och den part som handhar autentiseringsförfarandet vid underlåtenhet att uppfylla relevanta skyldigheter enligt denna förordning. Denna förordning bör dock tillämpas i enlighet med nationella bestämmelser om skadeståndsansvar. Den ska därför inte påverka tillämpningen av dessa nationella bestämmelser om t.ex. definition av skada eller relevanta tillämpliga förfaranderegler, inbegripet regler om bevisbörda.

Skäl 21: Genom denna förordning bör även ett allmänt regelverk för användningen av betrodda tjänster upprättas. Någon allmän skyldighet att använda dem eller att installera en accesspunkt för alla befintliga betrodda tjänster bör dock inte skapas. I synnerhet bör den inte gälla tillhandahållande av tjänster som endast används inom slutna system mellan en avgränsad uppsättning deltagare, och som inte påverkar tredje man. Exempelvis system som inrättats i företag eller offentlig förvaltning för hantering av interna förfaranden där betrodda tjänster används bör inte omfattas av kraven i denna förordning. Endast betrodda tjänster som tillhandahålls för allmänheten och som påverkar tredje man bör uppfylla de krav som fastställs i denna förordning. Denna förordning bör inte heller gälla frågor som avser ingående eller giltighet av avtal eller andra rättsliga förpliktelser om nationell rätt eller unionsrätten föreskriver vissa formkrav. Den bör inte heller inverka på nationella formkrav avseende offentliga register, i synnerhet inte kommersiella register eller fastighetsregister.

Skäl 22: För att bidra till deras allmänna gränsöverskridande användning bör det vara möjligt att använda betrodda tjänster som bevis vid rättsliga förfaranden i alla medlemsstater. Rättsverkan av betrodda tjänster ska definieras i nationell rätt, om inte annat föreskrivs i denna förordning.

Skäl 49: Denna förordning bör fastställa principen om att en elektronisk underskrift inte bör förvägras rättslig verkan på grund av att den har elektronisk form eller inte uppfyller kraven för en kvalificerad elektronisk underskrift. Den rättsliga verkan av elektroniska underskrifter ska emellertid definieras i nationell rätt, med undantag för kraven i denna förordning på att en kvalificerad elektronisk underskrift ska ha samma rättsliga verkan som en handskriven underskrift.

Artikel 2.1: Denna förordning gäller system för elektronisk identifiering som har anmälts av en medlemsstat, och tillhandahållare av betrodda tjänster som är etablerade inom unionen.

Artikel 2.3: Denna förordning påverkar inte nationell rätt eller unionsrätt som avser ingående av avtal och deras giltighet eller andra rättsliga eller förfarandemässiga skyldigheter avseende formkrav.

Artikel 3.10: I denna förordning gäller följande definitioner: ... elektronisk underskrift: uppgifter i elektronisk form som är fogade till eller logiskt knutna till andra uppgifter i elektronisk form och som används av undertecknaren för att skriva under.

Artikel 25.1: En elektronisk underskrift får inte förvägras rättslig verkan eller giltighet som bevis vid rättsliga förfaranden enbart på grund av att underskriften har elektronisk form eller inte uppfyller kraven för kvalificerade elektroniska underskrifter.

Artikel 25.2: En kvalificerad elektronisk underskrift ska ha motsvarande rättsliga verkan som en handskreven underskrift.

III. Nationell lagstiftning och rättspraxis som är relevant för att besvara frågan.

11) Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (civilprocesslagen av den 17 november 1964) (Dz.U.2021.1805, i dess lydelse av den 4 november 2021):

Artikel 126 § 1 punkt 6: Varje inläga ska innehålla: en underskrift av parten eller dennes rättsliga företrädare eller ombud.

Artikel 126 § 5: En inläga som ges in via ett elektroniskt system ska vara försedd med antingen en kvalificerad elektronisk underskrift, en betrodd underskrift eller en personlig underskrift.

Artikel 125 § 2¹: Om en särskild bestämmelse föreskriver det eller om valet att ge in inlagor via ett elektroniskt system har utnyttjats, ska inlagorna i ärendet uteslutande ges in via detta elektroniska system. Inlagor som inte ges in med hjälp av det elektroniska systemet ska inte medföra sådan rättsverkan som enligt lag är knuten till ingivandet av en handling vid en domstol, vilket domstolen ska informera den som lämnat in inlagan om.

Artikel 125 § 2^{1a}: Det är tillåtet att välja att lämna in inlagor via ett elektroniskt system och att fortsätta att lämna in dessa inlagor via detta system, om det är möjligt av tekniska skäl från domstolens sida.

12) Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (lag av den 17 februari 2005 om digitalisering

av verksamheter som bedrivs av enheter som utför offentliga uppgifter)(Dz.U.2023.57, i dess lydelse av en 9 januari 2023):

artikel 3 punkt 13: De termer som används i lagen avser följande ... elektronisk tjänsteplattform inom den offentliga förvaltningen – ett elektroniskt system där offentliga organ tillhandahåller tjänster via en enda åtkomstpunkt på internet.

artikel 3 punkt 14a: De termer som används i lagen avser följande ... betrodd underskrift - en elektronisk underskrift vars äkthet och integritet säkerställs med hjälp av en elektronisk underskrift från ministern med ansvar för digitalisering, som innehåller: a) uppgifter som identifierar personen, vilka fastställs på grundval av det elektroniska identifieringsmedel som utfärdats i det system som avses i artikel 20aa punkt 1, inbegripet: - förnamn, - efternamn, - PESEL-nummer (identifikationsnummer för invånare i Polen), b) identifieraren för det elektroniska identifieringsmedlet som upprättats, c) tidpunkten för dess upprättande,

13) **Beslut meddelat av Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) den 23 maj 2012, ärendenummer: III CZP 9/12:**

1.

”Ett överklagande som lämnas in på elektronisk väg kan endast godtas om detta föreskrivs särskilt (artikel 125 § 2, numera artikel 125 § 2¹ i civilprocesslagen).

2.

En utskrift av ett överklagande som inte kan tas upp till prövning och som har lämnats in på elektronisk väg kan anses utgöra ett överklagande som inte lämnats in på elektronisk väg om avsaknaden av en underskrift åtgärdas (artikel 130 § 1 jämförd med artikel 126 § 1 punkt 4 i civilprocesslagen). Datumet för ingivande av detta överklagande till domstolen är då det datum då utskriften gjordes (artikel 130 § 3 i civilprocesslagen).”

IV. Skälen till att den hänskjutande domstolen ställt förevarande fråga.

14) Det aktuella förfarandet avser prövning av en begäran om uteslutning av en rättssekreterare från att delta i handläggningen, efter att denne mottagit en ansökan av käranden om utfärdande av en verkställighetsstämpel och därvid anmodat käranden att avhjälpa formella brister i dennes begäran (om befrielse från rättegångskostnader) genom att anmoda käranden att underteckna den. Käranden anser däremot att det inte är nödvändigt att underteckna förevarande ansökan ”egenhändigt”, eftersom det enligt [eIDAS-förordningen] är tillåtet att ge in elektroniskt undertecknade inlagor till domstolen. Även begäran om uteslutning av rättssekreteraren från deltagande i handläggningen åtföljdes av en elektronisk underskrift. Stridigheten i förevarande mål berör därför en rättsfråga som (till följd av en korrekt tolkning av bestämmelserna i [eIDAS-förordningen]) avgör huruvida begäran om å enda sidan uteslutning av rättssekreteraren från deltagande i handläggningen och å andra sidan begäran om befrielse från

rättegångskostnaderna ska godtas och/eller om begäran ska anses innehålla en formell brist som medför att det bedöms som rimligt att bristen avhjälpas genom anmodan till kändanden. En korrekt tolkning av bestämmelserna i [eIDAS-förordningen] är också relevant för möjligheten att inte inlagor till den domstol när de åtföljs av en elektronisk underskrift i stället för en egenhändig underskrift.

15) Domstolens svar på denna fråga är relevant med hänsyn till principen om unionsrättens enhetlighet. Unionsrätten måste tillämpas fullt ut och enhetligt i alla medlemsstater. En enhetlig rättsordning i samtliga medlemsstater är ett av unionsrättens kärnvärden.

16) De flesta polska domstolar tillämpar inte förordningens bestämmelser när det gäller möjligheten att lämna in inlagor till domstolar som undertecknats elektroniskt, genom en avancerad elektronisk underskrift eller en kvalificerad elektronisk underskrift. Detta tycks vara en följd av ordalydelsen av bestämmelserna i civilprocesslagen, enligt vilka möjligheten att lämna in en inlagor undertecknad med en elektronisk, betrodd eller personlig underteckning är beroende av att det finns ett elektroniskt system som gör det möjligt att lämna in inlagor till domstolarna (artikel 126 § 5 i civilprocesslagen). Den hänskjutande domstolen förfogar inte heller över något sådant system. Den polska lagstiftaren har uttryckligen angett i artikel 125 § 2^{1a} i civilprocesslagen att domstolen i fråga måste ha tillgång till ett elektroniskt system för att det ska vara möjligt att inte inlagor genom detta.

17) Polska domstolars fasta praxis och den praxis som tillämpats sedan flera år pekar på att endast inlagor som undertecknats ”egenhändigt” antas i Polen. Så är fallet med inlagor som ges in i ett ordinarie civilrättsligt förfarande. I vissa andra förfaranden finns det faktiskt möjlighet att lämna in inlagor elektroniskt, till exempel vid elektroniska betalningsförelägganden och insolvensförfaranden. Detta var huvudsakligen den ståndpunkt som Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) intog i sitt beslut av den 23 maj 2012, mål nr III CZP 9/12. Beslutet antogs emellertid på grundval av rättsliga förhållanden som förelåg före ikraftträdandet [eIDAS-förordningen] [utelämnas].

18) I artikel 126 § 1 punkt 6 i civilprocesslagen anges visserligen att varje inlagor ska innehålla en parts underskrift, men det anges inte om denna underskrift kan ha en annan form än en ”egenhändig” underskrift. Det är endast sedan några år tillbaka som den nationella lagstiftaren föreskrev (i artikel 126 § 5 i civilprocesslagen) en möjlighet att inte en handling som undertecknats elektroniskt, under förutsättning att det finns ett elektroniskt system för detta syfte. I detta hänseende ska det emellertid understrykas att kravet på en egenhändig underskrift endast avser inlagor. Vad gäller alla andra skrivelser som används under domstolsförfarandet (i synnerhet som bevismaterial) ska de tas upp i akten i målet i enlighet med bestämmelserna i [eIDAS-förordningen] [utelämnas], och de rättsverkningar som följer av dessa inlagor ska bedömas i enlighet med nationell rätt.

19) Det framgår emellertid av artikel 25.1 i [eIDAS-förordningen] [utelämnas] att en elektronisk underskrift varken får särbehandlas eller vägras tillerkännas någon rättsverkan enbart på grund av att den har elektronisk form eller inte uppfyller kraven för kvalificerade elektroniska underskrifter. Samtidigt framgår det inte av denna bestämmelse vilken rättsverkan en elektronisk underskrift ska ha. Även i första meningen i skäl 49 i [eIDAS-förordningen] [utelämnas] anges det att en elektronisk underskrift inte får särbehandlas på grund av att den är en elektronisk underskrift.

20) Enligt den hänskjutande domstolens uppfattning regleras den rättsliga verkan av en elektronisk underskrift i synnerhet i skälen 22 och 49 i [eIDAS-förordningen]. Enligt den hänskjutande domstolen bestäms denna verkan i nationell rätt. Det är endast när det gäller kvalificerade elektroniska underskrifter som det i [eIDAS-förordningen] [utelämnas] anges att de ska likställas med egenhändiga underskrifter.

21) Såsom angetts ovan är det enligt bestämmelserna i den polska civilprocesslagen endast tillåtet att inge inlagor med en elektronisk underskrift (kvalificerad, betrodd eller personlig) om domstolen i fråga har tillgång till ett lämpligt elektroniskt system. Enligt den hänskjutande domstolens mening måste det av det ovan anförda utläsas att eftersom en domstol inte har tillgång till ett elektroniskt system är den inte heller skyldig att godta en inlaga som undertecknats elektroniskt. En inlaga som lämnats in utanför ramen för ett elektroniskt system är behäftad med en formell brist i form av en felaktig underskrift.

22) Enligt den hänskjutande domstolens uppfattning bör man dock även beakta innehållet i de övriga skälen i [eIDAS-förordningen] [utelämnas] av vilka det följer att förordningen [utelämnas] syftar till att öka förtroendet för transaktioner på elektronisk väg på den inre marknaden mellan medborgare, företag och offentliga myndigheter. Därför anser den hänskjutande domstolen också att det är möjligt att tolka [eIDAS-förordningen] [utelämnas] på ett sätt som innebär en skyldighet att godta en inlaga som undertecknats elektroniskt med hänsyn till målet att tillnärma de elektroniska systemen i medlemsstaterna och att det inte ska ske någon diskriminering av dem.

23) Det faktum att Polen inte har anmält något elektroniskt system till kommissionen i enlighet med [eIDAS-förordningen] [utelämnas] kan vara relevant i detta sammanhang. Framför allt har det system, som hänger samman med den typ av betrodd underskrift med vilken kändan i förevarande mål har ingett sin inlaga, ännu inte anmälts. Av artikel 2.1 och 2.3 i [eIDAS-förordningen] [utelämnas] tycks det däremot följa att förordningen endast är tillämplig på elektroniska identifieringssystem som anmälts av en medlemsstat. ... Detta påverkar varken den nationella lagstiftningen eller unionsrätten vad gäller ingående av avtal, giltigheten av ett avtal eller processuella skyldigheter.

24) Enligt den hänskjutande domstolen leder en korrekt tolkning av bestämmelserna i [eIDAS-förordningen] [utelämnas] till slutsatsen att de endast inför verktyg som gör det möjligt att tillhandahålla tekniska hjälpmedel – utan krav på att hjälpmedlen ska tillämpas – och i synnerhet utan att antagna nationella lösningar ersätts, särskilt när det gäller de rättsliga verkningarna av ingivna inlagor.

25) En sådan tolkning påskyndar möjligtvis inte de processer som är kopplade till en innovativ utveckling av rättsliga förfaranden, men unionslagstiftaren tycks inte ha haft för avsikt att ålägga medlemsstaterna en skyldighet att anta konkreta lösningar inom ramen för rättsliga förfaranden som rör användningen av elektroniska underskrifter. Detta verkar främst vara beroende av den berörda medlemsstatens tekniska kapacitet.

26) En motsatt tolkning leder däremot till slutsatsen att de nationella domstolarna i samtliga av Europeiska unionens medlemsstater – oberoende av om det föreligger något elektroniskt system eller om någon anmälan inkommit till kommissionen – på ett enhetligt sätt måste godta inlagor som undertecknats på elektronisk väg. Denna tolkning skulle leda till enhetlighet när det gäller ingivande av inlagor till domstolar i samtliga medlemsstaterna.

27) EU-domstolens svar på den ställda fråga kommer att möjliggöra en tolkning av nationell rätt som är förenlig med unionsrätten, samtidigt som det klargörs i det nationella målet huruvida det är nödvändigt att godta kändens handling rörande begäran om uteslutning av rättssekreteraren från deltagande i handläggningen eller om det är nödvändigt att anmoda kändens att avhjälpa formella brister som förekommer i denna inlägga genom att den måste undertecknas egenhändigt.

[utelämnas]

FÖRELÄGGANDET

1.

[frågan om delgivning av en kopia av beslutet]

2.

[utelämnas] [fråga om anonymisering]

3.

[frågan om översändande av akten i målet]

4.

[utelämnas] [annan processuell fråga]

K, den 28 april 2023

[utelämnas]

ARBETSDOKUMENT